

Протокол № 1/2024
засідання Координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Чернігівській обласній державній адміністрації

29.02.2024

м. Чернігів

Присутні:

Члени Координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Чернігівській облдержадміністрації (список додається).

Порядок денний:

1. Організаційно-правові аспекти діяльності Координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Чернігівській обласній державній адміністрації. Про формування плану роботи Координаційної ради на 2024 рік.

Доповідач: ШЕМЕЦЬ Андрій Миколайович – директор Департаменту сім'ї, молоді та спорту Чернігівської обласної державної адміністрації

2. Про реалізацію в області Закону України "Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності".

Доповідач: БУТКО Сергій Володимирович – представник Українського інституту національної пам'яті в Чернігівській області / головний спеціаліст Північно-Східного міжрегіонального відділу Управління забезпечення реалізації політики національної пам'яті в регіонах.

3. Про роль громадськості у взаємодії Координаційної ради при Чернігівській обласній державній адміністрації з Координаційними радами при Кабінеті Міністрів України, місцевих органах виконавчої влади, органах місцевого самоврядування.

Доповідач: ШКУРКО Микола Пантелійович – директор благодійного фонду «Ніжен»

4. Сучасні виклики та пріоритети формування експозиції музеїв при закладах освіти.

Доповідач: СТЕПОВИК Петро Миколайович – директор комунального позашкільного навчального закладу «Центр національно-патріотичного виховання, туризму та краєзнавства учнівської молоді»

5. Різне.

ВИСТУПИВ: ВАЩЕНКО Іван Олександрович, заступник голови Чернігівської обласної державної адміністрації, голова Координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Чернігівській облдержадміністрації, який привітав присутніх на установчому засіданні Координаційної ради та зазначив, що в умовах збройної агресії Росії

проти України напрямок української національної та громадянської ідентичності є принципово важливим, бо від становлення нас як українців залежить становлення нашої держави в цілому. Оголосив порядок денний та запросив до слова Лемеш Ніну Петрівну, першого заступника голови Чернігівської обласної ради.

ВИСТУПИЛА: ЛЕМЕШ Ніна Петрівна, перший заступник голови Чернігівської обласної ради, яка зазначила, що питання, якими раніше займалася Координаційна рада з питань національно-патріотичного виховання, а наразі Координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності, стали глибшими, повномасштабне вторгнення лише підкреслило важливість визначення української ідентичності, і робота в цьому напрямі буде проводитися. Подякувала громадськості за активну позицію, військовим і всім членам Координаційної ради та побажала плідної роботи.

1. Організаційно-правові аспекти діяльності Координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Чернігівській обласній державній адміністрації. Про формування плану роботи Координаційної ради на 2024 рік

СЛУХАЛИ: ШЕМЦЯ Андрія Миколайовича, директора Департаменту сім'ї, молоді та спорту Чернігівської обласної державної адміністрації, який проінформував про основні завдання Координаційної ради відповідно до Положення про Координаційну раду з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Чернігівській обласній державній адміністрації. Наголосив, що Координаційна рада сприяє здійсненню повноважень Чернігівської обласної державної адміністрації в сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності з широким залученням до цього процесу громадськості, у співпраці з координаційними радами при районних державних адміністраціях та територіальних громадах. Зазначив, що координаційні ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності вже створені при всіх районних державних адміністраціях Чернігівської області і активно триває процес їх створення при органах місцевого самоврядування.

Враховуючи широкий спектр завдань, які виконує Координаційна рада, запропонував членам Координаційної ради до 15 березня 2024 року подати пропозиції до плану роботи Координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Чернігівській обласній державній адміністрації на 2024 рік. Поінформував, що засідання Координаційної ради можуть проводитися щоквартально, позачергово, за потреби, ініціюватися головою, заступником, членами Координаційної ради в залежності від пропозицій і необхідності розгляду актуальних питань. Закликав дотримуватися дедлайну подання пропозицій до плану роботи та висловив надію на плідну продуктивну співпрацю.

ВИРІШИЛИ: Інформацію взяти до відома. До 15 березня надати пропозиції до плану роботи Координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Чернігівській обласній державній адміністрації на 2024 рік.

2. Про реалізацію в області Закону України "Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності"

СЛУХАЛИ: БУТКА Сергія Володимировича – представника Українського інституту національної пам'яті в Чернігівській області, який поінформував, що основними нормативно-правовими актами, відповідно до яких здійснюється робота у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності, є Закон України "Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності" від 13 грудня 2022 року, Стратегія утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2030 року, Концепцію Державної цільової соціальної програми з утвердження української національної та громадянської ідентичності. Стратегія на період 2023-2025 років визначає декілька пріоритетних напрямів: Утвердження української національної та громадянської ідентичності, взаємопідтримка та співпраця щодо формування української національної та громадянської ідентичності між органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та інститутами громадянського суспільства, формування системи кадрового забезпечення сфери утвердження української національної та громадянської ідентичності, сприяння розвитку інфраструктури у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності. Доповідач зазначив, що саме на підставі цієї стратегії слід формувати обласну та місцеві цільові програми з утвердження української національної та громадянської ідентичності і що найперше потрібно здійснити моніторинг ресурсів, кадрів, стану української національної та громадянської ідентичності в області.

Доповідач зауважив, що ми маємо інфраструктуру — заклади освіти, культури, молодіжні центри, територіальні центри соціального обслуговування відповідного відомчого органу влади з соціального захисту, мережу громадських організацій та об'єднань; кадри: освітяни, працівники культури, соціальні працівники, громадські діячі. Але питання в тому, наскільки вони в нинішньому стані здатні виконувати поставлені завдання? Їм потрібна інформаційно-методична допомога у здійсненні роботи.

Сергій Володимирович повідомив, що в області є щонайменше 4 культурних центри національного та міжнародного рівня за межами Чернігова для проведення роботи з національно-патріотичного виховання: 1) Новгород-Сіверський історико-культурний музей-заповідник «Слово о полку Ігоревім», 2) Національний історико-культурний заповідник «Гетьманська столиця», 3) об'єкти, пов'язані з Корюківською трагедією 1943 р., 4) Меморіальний комплекс «Пам'яті Героїв Крут», а також Меморіал у Ягідному. Також важливими осередками для утвердження української ідентичності є Національний архітектурно-історичний заповідник «Чернігів стародавній», обласні художній та

історичний музеї, виставки національно-патріотичного виховання. Висловив думку, що має бути система, мета якої, щоб практично всі діти та юнацтво, інші цільові групи громадян відвідували такі місця в обов'язковому порядку.

Також було зазначено, що важливою є повноцінна й системна підтримка місцевих митців, які працюють з національно-патріотичної проблематики, адже патріотизм формується на місцевих прикладах у місцевій творчій продукції. Вони мають бути невід'ємною складовою національного патріотичного творчого продукту.

Доповідач звернув увагу на необхідність співпраці з комунальними та вільними (недержавними) медіа, блогерами, журналістами: домовлятися про спільні проекти, заходи. Запропоновано створювати бази відеопродукції всіх місцевих телеканалів та видань для системного використання в роботі. Інформаційно-методичні матеріали Українського інституту національної пам'яті — теж невід'ємна складова роботи з національної ідентичності. Варто теж їх системно використовувати.

Як висновок, Сергій Бутко наголосив, що важливо налагодити міжвідомчу інтегровану співпрацю у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності, використовуючи вже існуючі ресурси і кадри, а також обов'язково залучати громадський сектор.

У ході обговорення питання:

ВИСТУПИВ: ГЛУХЕНЬКИЙ Андрій Анатолійович, член правління обласного товариства «Просвіта» імені Т.Г.Шевченка, який підтримав ідеї Бутка Сергія Володимировича, а також додав, що останнім часом спостерігається послаблення активності процесів декомунізації та дерусифікації. Висловив пропозицію створення гарячої лінії, електронної скриньки або сторінки в соцмережах, куди громадяни могли б звернутися з питань декомунізації, дерусифікації, української ідентичності.

ВИСТУПИВ: ВАЦЕНКО Іван Олександрович, голова Координаційної ради, який зазначив, що справді існує певний дисонанс у питаннях перейменування вулиць, і запропонував надати озвучені пропозиції в письмовому вигляді для включення їх до розгляду на наступних засіданнях Координаційної ради.

ВИРІШИЛИ: Інформацію взяти до відома.

3. Про роль громадськості у взаємодії Координаційної ради при Чернігівській обласній державній адміністрації з Координаційними радами при Кабінеті Міністрів України, місцевих органах виконавчої влади, органах місцевого самоврядування.

СЛУХАЛИ: ШКУРКА Миколу Пантелійовича – директора благодійного фонду «Ніжен», який зауважив, що Закон України "Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської

ідентичності" установлює досить обмежену участь громадських інститутів у зазначеній сфері: брати участь у діяльності координаційних рад, виконанні програм з утвердження ідентичності, володіти об'єктами інфраструктури утвердження ідентичності; взаємодіяти із суб'єктами, що здійснюють науково-методичне забезпечення реалізації державної політики у сфері утвердження ідентичності. У Положенні про Координаційну раду з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Чернігівській обласній державній адміністрації зазначено, що Координаційна рада здійснює взаємодію та обмін досвідом роботи з іншими координаційними радами, пропозиції та рекомендації координаційної ради можуть бути реалізовані шляхом видачі розпорядження голови обласної державної адміністрації.

Доповідач зазначив, що методичну допомогу в розробці механізму взаємодії обласної державної адміністрації з іншими органами влади і місцевого самоврядування в сфері утвердження ідентичності може надавати Чернігівський центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, керівників державних підприємств, установ і організацій, тому він запропонував включити представника даної структури, а також представника Чернігівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені К.Д.Ушинського до складу Координаційної ради.

Микола Шкурко висловив думку щодо потреби залучення до роботи Координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Чернігівській облдержадміністрації голів (заступників) координаційних рад при районних державних адміністраціях для більш ефективної взаємодії. Здійснюючи моніторинг діяльності координаційних рад, громадські інститути готують звернення до голів місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування для реагування в межах здійснення контролю за виконанням програм. Тому важливо інформувати громадськість про діяльність координаційних рад не тільки засобом офіційних ресурсів, а й шляхом адресної розсилки громадським інститутам. Для ефективної діяльності самих громадських інститутів необхідно, щоб вони були організаційно й фінансово спроможними до виконання взятих обов'язків.

Доповідач звернув увагу, що серед діючих системних громадських інститутів, які можуть бути залученими до взаємодії з координаційними радами різних рівнів, чільне місце належить мережам товариств «Просвіта» і козацьких товариств. Головним завданням товариств «Просвіта» на сучасному етапі є подальший розвиток ідеології українського національного державотворення та виконання ролі системного помічника й контролера влади в її впровадженні за умови їхньої всебічної підтримки з боку владних структур. Тож справа нині полягає у відновленні мережі товариств «Просвіта», консолідації їх у всеукраїнській громадській спілці та в інтеграції до влади.

Також Миколою Пантелійовичем було запропоновано скласти перелік громадських інститутів у сфері утвердження ідентичності та залучати їх до взаємодії Координаційної ради з іншими координаційними радами під час складання й виконання програм у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності.

У ході обговорення питання:

ВИСТУПИВ: ГЛУХЕНЬКИЙ Андрій Анатолійович, член правління обласного товариства «Просвіта» імені Т.Г.Шевченка, який наголосив на важливості забезпечення умов для повноцінної роботи Чернігівського обласного відділення Всеукраїнського товариства «Просвіта» та звернув увагу на проблемне питання виділення приміщення для цих цілей.

ВИРІШИЛИ: Інформацію взяти до відома.

4. Сучасні виклики та пріоритети формування експозиції музеїв при закладах освіти.

СЛУХАЛИ: СТЕПОВИКА Петра Миколайовича – директора комунального позашкільного навчального закладу «Центр національно-патріотичного виховання, туризму та краєзнавства учнівської молоді», який поінформував, що на сьогодні в області налічується 81 музей при закладах освіти, серед них – 72 – в закладах загальної середньої освіти, 4 – у закладах позашкільної освіти, 5 – у закладах професійної (професійно-технічної) освіти. За профілями поділяються на історичні (58), етнографічні (9), краєзнавчі (8), мистецькі (2), літературні (2) та галузеві (2). Почесне звання «Зразковий музей» мають 24 музеї.

Всеукраїнський огляд музеїв підтвердив відповідність музеїв при закладах освіти області вимогам Положення про музей, упорядкованість їх документації, активну освітню та експозиційну роботу. Але разом з тим він продемонстрував і деякі проблеми, такі як застарілі експозиції, відсутність окремих приміщень, а також припинення функціонування окремих закладів освіти, на базі яких працювали музеї. В результаті 13 музеїв припинили свою діяльність. Також він зазначив, що більшість музейних експозицій було створено ще в 70-80-х роках ХХ століття і першочерговою функцією їх була ідеологічно-пропагандистська. Тому одним із сучасних завдань модернізації музейних експозицій освітніх закладів залишається приведення змісту у відповідність до вимог чинного законодавства України, музеї та музейна педагогіка повинні нести правдиві знання про історичне минуле нашого народу, його боротьбу за волю та державну незалежність.

Доповідач зупинився на питанні збереження музейних експозицій в умовах війни: за наявності прямих загроз музейні предмети слід заздалегідь переміщувати в більш безпечні місця. Важливо суворо дотримуватися техніки безпеки під час формування музейної експозиції, не використовувати неперевірені та не знешкоджені залишки снарядів, мін тощо.

Петро Миколайович розповів про організаційно-методичну роботу «Центру національно-патріотичного виховання, туризму та краєзнавства учнівської молоді» в напрямку формування експозиції музеїв при закладах освіти. Кожні три

роки проводиться обласний етап Всеукраїнського огляду музеїв при закладах освіти, де оглядові комісії вивчають діяльність цих музеїв. Раз на п'ять років відбувається підтвердження звання «Зразковий музей» на рівні МОНУ. Кожного року, або за необхідністю, проводиться обласний семінар завідуючих музеїв, тобто надається необхідна інформаційно-методична допомога для забезпечення функціонування музеїв при закладах освіти відповідно до сучасних викликів.

У ході обговорення питання:

ВИСТУПИВ: ШКУРКО Микола Пантелійович – директор благодійного фонду «Ніжен», який висловив думку, що формування експозицій музеїв при закладах освіти повинне базуватися на основі шкільних архівів. Є видатні особистості, Герої, захисники, які були випускниками наших шкіл, потрібно вивчити архіви і створити в кожній школі якщо не музей, то хоча б експозицію.

СТЕПОВИК Петро Миколайович **ДОДАВ**, що завідуючі шкільними музеями працюють на безоплатній основі, тому фінансова складова у формуванні музейних експозицій може відіграти значну роль, оскільки наразі цим займаються ідейні люди, які часто за власний кошт формують експозиції.

ВИРІШИЛИ: Інформацію взяти до відома.

6. Різне

ВИСТУПИВ: ЮВКО Володимир Васильович, керівник відокремленого підрозділу Міжнародної громадської організації «Українське козацтво» у Чернігівській області Чернігівський крайовий осередок українського козацтва», який звернувся з проханням розглянути питання повернення Ніжинського Свято-Миколаївського собору, що з 2010 року знаходиться в приватній власності Московського патріархату, у володіння місцевої влади.

ВИСТУПИВ: ВАЩЕНКО Іван Олександрович, голова Координаційної ради, який зазначив, що виконавчий комітет Ніжинської міської ради юридично не має права скасувати рішення про передачу собору у власність Московського патріархату, оскільки відповідно до цивільного кодексу України право власності є непорушне. Можливо, вдасться вирішити це питання у судовому порядку.

ВИСТУПИЛА: ЖИТНІКОВА Людмила Володимирівна, представник громадської організації «Єдина родина Чернігівщини», яка зачепила питання української мови, зазначила, що мова — це ДНК народу, і висунула пропозицію заохочення, винагородження та всілякої стимуляції шкіл і учнів, які найбільш ефективно впроваджують українську мову не лише в навчальний процес, а й в повсякденне життя.

За результатами розгляду та обговорення питань порядку денного засідання Координаційна рада вирішила:

- членам Координаційної ради подати Департаменту сім'ї, молоді та спорту Чернігівської обласної державної адміністрації пропозиції до плану роботи Координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Чернігівській обласній державній адміністрації на 2024 рік

до 15 березня 2024 року

- Департаменту сім'ї, молоді та спорту Чернігівської обласної державної адміністрації сформувати план роботи Координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Чернігівській обласній державній адміністрації на 2024 рік

до 29 березня 2024 року

Голова Координаційної ради

I.Вашченко

Секретар Координаційної ради

Т.Таланцева

